

Zaburzenia mowy i jej rozwoju u osób z wadą słuchu

1. METRYCZKA	
Rok akademicki	2024/2025
Wydział	Wydział Lekarsko-Stomatologiczny
Kierunek studiów	Logopedia ogólna i kliniczna
Dyscyplina wiodąca	(zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019)
Profil studiów	(ogólnoakademicki/praktyczny)
Poziom kształcenia	II stopnia
Forma studiów	stacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	obowiązkowy
Forma weryfikacji efektów uczenia się	zaliczenie
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	Zakład Logopedii i Emisji Głosu, Centrum Logopedyczne IPS UW, 02-927 Warszawa, ul. Karowa 20
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	dr hab. Olga Jauer-Niworowska, prof. ucz.
Koordinator przedmiotu	dr hab. Olga Jauer-Niworowska, prof. ucz.; dr Kamila Potocka-Pirosz o.jauer-niworo@uw.edu.pl ; k.potocka@uw.edu.pl
Osoba odpowiedzialna za sylabus	dr hab. Anita Lorenc, prof. UW anita.lorenc@uw.edu.pl
Prowadzący zajęcia	dr hab. Anita Lorenc, prof. UW

2. INFORMACJE PODSTAWOWE			
Rok i semestr studiów	I rok II stopnia, semestr II	Liczba punktów ECTS	3.50
FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ			

Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do zarządzenia nr 68/2024 Rektora WUM z dnia 18 kwietnia 2024 r.)

Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim	Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS
wykład (W)	30	1
seminarium (S)		
ćwiczenia (C)	15	0,5
e-learning (e-L)		
zajęcia praktyczne (ZP)		
praktyka zawodowa (PZ)		
Samodzielna praca studenta		
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń	45	2

3. CELE KSZTAŁCENIA	
C1	Studenci zapoznają się z podstawowymi informacjami z zakresu audiologicznych podstaw surdologopedii, rozwoju funkcji słuchowych, mowy i języka u dzieci z uszkodzeniami słuchu, z charakterystycznymi objawami zaburzeń mowy i języka u osób niesłyszących.
C2	Studenci poznają zasady, metody i techniki terapeutyczne wykorzystywane w terapii surdologopedycznej
C3	Studenci poznają zasady dostosowania działań usprawniających do wieku dziecka, głębokości uszkodzenia, zastosowanej protezy słuchu, uwarunkowań środowiskowo-społecznych, edukacyjnych.

4. EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Numer efektu uczenia się	Efekty w zakresie
Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:	
W1	Ma poszerzoną wiedzę w zakresie językowo-komunikacyjnej i logopedycznej metodologii badań
W2	Ma pogłębioną i uporządkowaną wiedzę o zaburzeniach mowy w: afazji, dyszartrii, niedokształceniu mowy w związku ze zróżnicowanymi przyczynami: niedosłuchem
W3	Ma pogłębioną wiedzę w zakresie objawów językowych i pozajęzykowych charakterystycznych dla zaburzonego rozwoju mowy i nabytych zaburzeń mowy
W4	Ma pogłębioną wiedzę na temat metod korygowania wad wymowy, stymulowania rozwoju mowy u dzieci z opóźnieniami i zaburzeniami w jej opanowaniu
W5	Ma wiedzę w zakresie audiologicznych podstaw logopedii: zna szczegółowo przyczyny uszkodzeń słuchu oraz konsekwencje tego uszkodzenia dla rozwoju i funkcjonowania człowieka, zna zagadnienia dotyczące audiometrii mowy; zna urządzenia techniczne wykorzystywane w wychowaniu słuchowo-językowym osób z ubytkiem słuchu,

**Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do zarządzenia nr 68/2024 Rektora WUM z dnia 18 kwietnia 2024 r.)**

	zna zasady działania implantów ślimakowych, posiada aktualny stan wiedzy w zakresie technologii implantów ślimakowych.
--	--

Umiejętności – Absolwent potrafi:

U1	Umie samodzielnie zaplanować i przeprowadzić diagnozę pacjenta z zaburzeniami mowy – rozwojowymi i nabytymi
U2	Umie przeprowadzić wywiad logopedyczny, umie prowadzić obserwację logopedyczną pacjenta, ocenić stan pacjenta, umie prowadzić notatki z obserwacji pacjenta
U3	Umie interpretować objawy zachowań pacjenta oraz wyniki badań medycznych
U4	Potrafi pracować w zespole, współpracować z lekarzem, psychologiem w zakresie stawiania diagnozy oraz planowania i weryfikowania terapii logopedycznej
U5	Potrafi w sposób zgodny z przyjętymi standardami opieki logopedycznej i medycznej przekazać pacjentowi i/lub jego opiekunom informacje o stanie jego mowy, określić zasady i warunki współpracy, przedstawić program postępowania logopedycznego

Kompetencje społecznych – Absolwent jest gotów do:

K1	Docenia wartość wiedzy wypracowanej w różnych współpracujących ze sobą dziedzinach naukowych, stosowanej w logopedii
K2	Wykorzystuje wiedzę o zaburzeniach systemu językowego i mowy oraz wiedzę o etiologii zaburzeń i dysfunkcji mowy do planowania terapii logopedycznej, sprawowania opieki logopedycznej i prowadzenia terapii logopedycznej
K3	Ma świadomość odpowiedzialności za podejmowane działania diagnostyczno-terapeutyczne

5. ZAJĘCIA

Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
Wykład		W1-W5, U1-U5, K1-K3
	Audiologiczne podstawy surdologopedii: fizjologia i patologia narządu słuchu, klasyfikacje zaburzeń słuchu, metody badania słuchu, protezowanie wad słuchu.	
	Rozwój funkcji słuchowych w normie. Wychowanie słuchowe. Centralne zaburzenia przetwarzania słuchowego. Terapie i treningi słuchowe w kontekście zaburzeń APD. Jednostronne uszkodzenia narządu słuchu i ich konsekwencje.	
	Typologia zaburzeń mowy u osób z uszkodzonym słuchem. Głos a zaburzenia słuchu. Dyslalia audiogenna. Trudności gramatyczne u dzieci i młodzieży z uszkodzeniami słuchu.	
	Diagnoza surdologopedyczna. Narzędzia diagnostyczne.	
	Programowanie języka.	
	Metody wychowania językowego osób niesłyszących. Programowanie języka.	
	Metoda audytywno-werbalna.	
	Metoda werbo-tonalna.	

**Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do zarządzenia nr 68/2024 Rektora WUM z dnia 18 kwietnia 2024 r.)**

	Wczesna nauka czytania w terapii dzieci niesłyszących. Metoda krakowska J. Cieszyńskiej.	
	Metoda fonogestów. Naturalne, sztuczne i mieszane języki migowe	
ćwiczenia		W1-W5, U1-U5, K1-K3
	Diagnoza surdologopedyczna. Interpretacja wyników badań słuchu.	
	Rozwój funkcji słuchowych.	
	Programowanie wczesnych etapów rozwoju językowego – fonologia.	
	Metoda werbo-tonalna.	
	Programowanie języka - fleksja, leksyka, semantyka, składnia.	
	Wczesna nauka czytania. Metoda krakowska.	

6. LITERATURA

Obowiązkowa

- Bieńkowska K. (2011), *Słucham, mówię, jestem...*, Program do oceny i terapii dzieci z wadą słuchu. Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Dzieci z Wadą Słuchu. Krosno.
- Cieszyńska J. (2000) *Od słowa przeczytanego do wypowiedzianego. Droga nabywania systemu językowego przez dzieci niesłyszące w wieku poniemowującym i przedszkolnym*, Kraków 2000.
- Cieszyńska J., Korendo M. (2018). *Metoda krakowska – techniki diagnozy, stymulacji i terapii zaburzeń rozwoju dzieci* [w:] A. Domagała, U. Mirecka (red.) *Metody terapii logopedycznej*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.
- Cieszyńska J., Korendo M.,(2008) *Wczesna interwencja terapeutyczna. Stymulacja rozwoju dziecka od noworodka do 6 roku życia*, Kraków.
- Csanyi Y. (1995), *Słuchowo-werbalne wychowanie dzieci z uszkodzonym narządem słuchu*, WSiP.
- Krakowiak K. Panasiuk M. 1992). *Umiejętności komunikacyjne dziecka z uszkodzonym słuchem*, UMCS, Lublin.
- Kurkowski M. 2013. *Audiogenne uwarunkowania zaburzeń komunikacji językowej*. Wydawnictwo UMCS, Lublin.
- Lorenc A. 2016. *Programowanie wczesnych etapów rozwoju językowego* [w:] Kaczorowska-Bray K., Milewski S. (red.) *Wczesna interwencja logopedyczna*, Gdańsk: Harmonia Universalis, s. 413–432.
- Lorenc A., Dziedzic A. 2018. *Metoda werbo-tonalna w praktyce logopedycznej* [w:] A. Domagała, U. Mirecka (red.) *Metody terapii logopedycznej*. Wydawnictwo UMCS. Lublin, s. 47-62.
- Lówe A. 1983). *Rozwijanie słuchu w zabawie*, PZWL, Warszawa.
- Lówe A.1981. *Mamo naucz mnie rozumieć*, PZWL, Warszawa.
- Gulip M. 2021. *Nauczanie łączliwości składniowej czasownika jako element wychowania językowego dzieci z uszkodzeniami słuchu*, Wydawnictwo UMCS, Lublin (fragmenty).
- Surdologopedia. Teoria i praktyka*. (2015), (red.) E. Muzyka-Furtak, Harmonia Universalis, Gdańsk (wybrane rozdziały).

Uzupełniająca

- Bouvet D. 1996. *Mowa dziecka*, WSiP.
- Edukacja Niesłyszących. Publikacja konferencyjna*. (2011). Polski Związek Głuchych, Oddział Łódzki, Łódź.
- Geppertowa L. 1968. *Źródła trudności w przyswajaniu języka przez dzieci głuche*, PWN, Warszawa.
- Góralówna M. 1982. *Listy o wychowaniu dziecka głuchego*, WSiP, Warszawa.
- Góralówna M., Hołyńska B. 1984. *Rehabilitacja małych dzieci z wadą słuchu*, PZWL, Warszawa.

Grabias S. 1994. Głuchota a język, UMCS, Lublin.

Kaczmarek B. 1986. Wzrokowa percepcja wypowiedzi słownych, UMCS, Lublin.

Kobosko J. (red.) 1999. Moje dziecko nie słyszy. Materiały dla rodziców dzieci z wadą słuchu, Warszawa.

Kosmałowa J. (red.) 2001. Listy o wychowaniu dziecka z wadą słuchu. Poradnik dla rodziców dzieci w wieku przedszkolnym. Warszawa.

Krakowiak K. 1986. Fonogesty, Lublin.

Kurkowski Z.M. 1996. Mowa dzieci sześciolatek z uszkodzonym narządem słuchu. Lublin.

Listy o wychowaniu dziecka z wadą słuchu. Poradnik dla rodziców dzieci najmłodszych. 1985. Warszawa.

Lindner G. 1976. Podstawy audiologii pedagogicznej, PWN.

Lipińska A. 1999. Album, pamiętnik, kronika wydarzeń – technika wspomagająca rehabilitację (rewalidację) dziecka z uszkodzonym słuchem. [w:] J. Kobosko (red.) Moje dziecko nie słyszy. Materiały dla rodziców dzieci z wadą słuchu. Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niesłyszących i Niedosłyszących „Człowiek-Człowiekowi”, Warszawa.

Lówe A. 1990. Wybór pism wyd. Szczecin.

Lówe A. 1995. Wychowanie słuchowe. Historia-metody- możliwości, PWN.

Perier O. 1992. Dziecko z uszkodzonym narządem słuchu WSiP.

Pruszevicz A. (red.) 2003. Audiologia kliniczna. Zarys. Poznań.

Schmid-Giovannini S. (1996), Rady i wskazówki dla rodziców i wychowawców dzieci z uszkodzonym słuchem, WSiP

Szymańska R. 1991. Kształcenie związków zgody i rzędu w wypowiedziach dzieci niesłyszących, Biuletyn Audiofonologii, T. III nr 1-4.

Śliwińska-Kowalska M. (red.) 2005. Audiologia kliniczna. Łódź.

Trochymiuk A. 2008. Wymowa dzieci niesłyszących. Analiza audytywna i akustyczna. Seria: Komunikacja Językowa i Jej zaburzenia (t.22), UMCS, Lublin.

7. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
<i>Np. A.W1, A.U1, K1</i>	<i>Pole definiuje metody wykorzystywane do oceniania studentów, np. kartkówka, kolokwium, raport z ćwiczeń itp.</i>	<i>Np. próg zaliczeniowy</i>
Wykład W1-W5, U1-U5 K1-K3	Zaliczenie pisemne – pytania zamknięte i otwarte	Odpowiedź na wszystkie pytania min. 60% pkt.
	Obecność	Obecność jest obowiązkowa (dopuszczalne dwie nieobecności).
Ćwiczenia W1-W5, U1-U5 K1-K3	Zaliczenie pracy wykonanej pisemnie	Oddanie pracy, uzyskanie min. 60% pkt.
	Pisemne opracowanie ćwiczeń słuchowych i językowych w zależności od wieku rozwojowego. Bieżące przygotowanie do ćwiczeń.	Oddanie pracy.

Załącznik nr 4B do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do zarządzenia nr 68/2024 Rektora WUM z dnia 18 kwietnia 2024 r.)

	Obecność	Obecność jest obowiązkowa (dopuszczalna jedna nieobecność).
	Zaliczenie pracy wykonanej pisemnie	Uzyskanie min. 60% pkt.

8. INFORMACJE DODATKOWE

(tu należy zamieścić informacje istotne z punktu widzenia nauczyciela niezawarte w pozostałej części sylabusu, w szczególności w oparciu o regulacje wynikające z § 26 ust. 1 i 2, § 27 ust. 3 oraz § 28 ust. 1 Regulaminu Studiów wskazanie liczby terminów zaliczeń przedmiotu, w tym zaliczeń dopuszczających do egzaminu, oraz np. czy przedmiot jest powiązany z badaniami naukowymi, szczegółowy opis egzaminu, informacje o kole naukowym)

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich